

QUICKSCAN ECOLOGIE

Beschermde soorten en Natuurnetwerk Nederland
Herontwikkeling Krommenie

4 DECEMBER 2018

Contactpersoon

JASPER OSTERTHUN
Specialist ecologie

M 06 2706 0600
E jasper.osterthun@arcadis.com

Arcadis Nederland B.V.
Postbus 1018
5200 BA 's-
Hertogenbosch
Nederland

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5
1.1	Aanleiding en doel	5
1.2	Leeswijzer	5
2	PROJECTGEBIED EN INGREEP	6
2.1	Huidige situatie	6
2.2	Ontwikkeling	7
3	WET NATUURBESCHERMING; BESCHERMDE SOORTEN	9
3.1	Inleiding	9
3.2	Methode	9
3.3	Resultaten	9
3.4	Effecten	14
3.5	Toetsing Wet natuurbescherming	16
3.5.1	Vogelrichtlijnsoorten	17
3.5.2	Habitatrichtlijnsoorten	17
3.5.3	Andere soorten	17
3.6	Aanvullend onderzoek	18
3.7	Mitigerende maatregelen	19
4	NATUUR NETWERK NEDERLAND	20
4.1	Inleiding	20
4.2	Methode	20
4.3	Resultaten	20
4.4	Effecten	21
4.5	Toetsing	21
5	CONCLUSIE EN VERVOLGSTAPPEN	22
5.1	Wet natuurbescherming; beschermde soorten	22
5.2	Natuurnetwerk Nederland	22
6	BRONNEN	23

COLOFON

36

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding en doel

In Krommenie worden twee voormalige sportparken herontwikkeld tot woongebied. Bij dergelijke ontwikkeling zijn negatieve effecten op planten en dieren, die in het kader van de Wet natuurbescherming (hierna Wnb genoemd, zie Bijlage A) beschermd zijn, niet op voorhand uitgesloten. Daarnaast dient ook rekening gehouden te worden met de Natuurnetwerk Nederland (hierna NNN genoemd) die conform de Provinciale Ruimtelijke Verordening (artikel 19) beschermd is. Effecten op deze gebieden zijn niet zonder meer toegestaan. Arcadis heeft een quickscan ecologie uitgevoerd om een eerste inzicht te verkrijgen in de effecten op beschermde natuurwaarden.

Het projectgebied vormt geen onderdeel van weidevogelleefgebieden en ecologische verbindingzones (beschermd conform Ruimtelijke Verordening, artikel 19). Effecten op deze gebieden als gevolg van de werkzaamheden zijn op voorhand uitgesloten. Natura 2000-gebieden vallen onder de gebiedsbescherming van de Wnb en dit wordt in een separaat rapport behandeld.

Voorliggende rapportage betreft de quickscan ecologie. Voor zowel beschermde soorten als de NNN wordt inzichtelijk gemaakt of de voorgenomen werkzaamheden (mogelijk) leiden tot overtreding van de Wnb of artikel 19 van de Provinciale Ruimtelijke Verordening. Indien noodzakelijk worden vervolgstappen opgenomen die getroffen dienen te worden om overtreding van de Wnb en Provinciale Ruimtelijke Verordening (artikel 19) te voorkomen.

1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op het projectgebied en de ingreep. Hoofdstuk 3 gaat vervolgens in op de soortenbescherming van de Wnb. Dit hoofdstuk beschrijft in het kort het wettelijk kader van de Wnb, de methodiek en de resultaten van de quickscan ecologie, de effecten op beschermde soorten en de toetsing. Vervolgens gaat hoofdstuk 4 in op de NNN waarbij ook het wettelijk kader, de methodiek en de resultaten van de quickscan ecologie, de effecten op de NNN en de toetsing worden behandeld. Hoofdstuk 5 geeft een conclusie van de quickscan en de vervolgstappen die noodzakelijk zijn om overtreding van de Wnb en Provinciale Ruimtelijke Verordening (artikel 19) te voorkomen.

In Bijlage A is het wettelijk kader van de soortenbescherming van de Wet natuurbescherming beschreven en in Bijlage B is het wettelijk kader van de NNN beschreven.

2 PROJECTGEBIED EN INGREEP

2.1 Huidige situatie

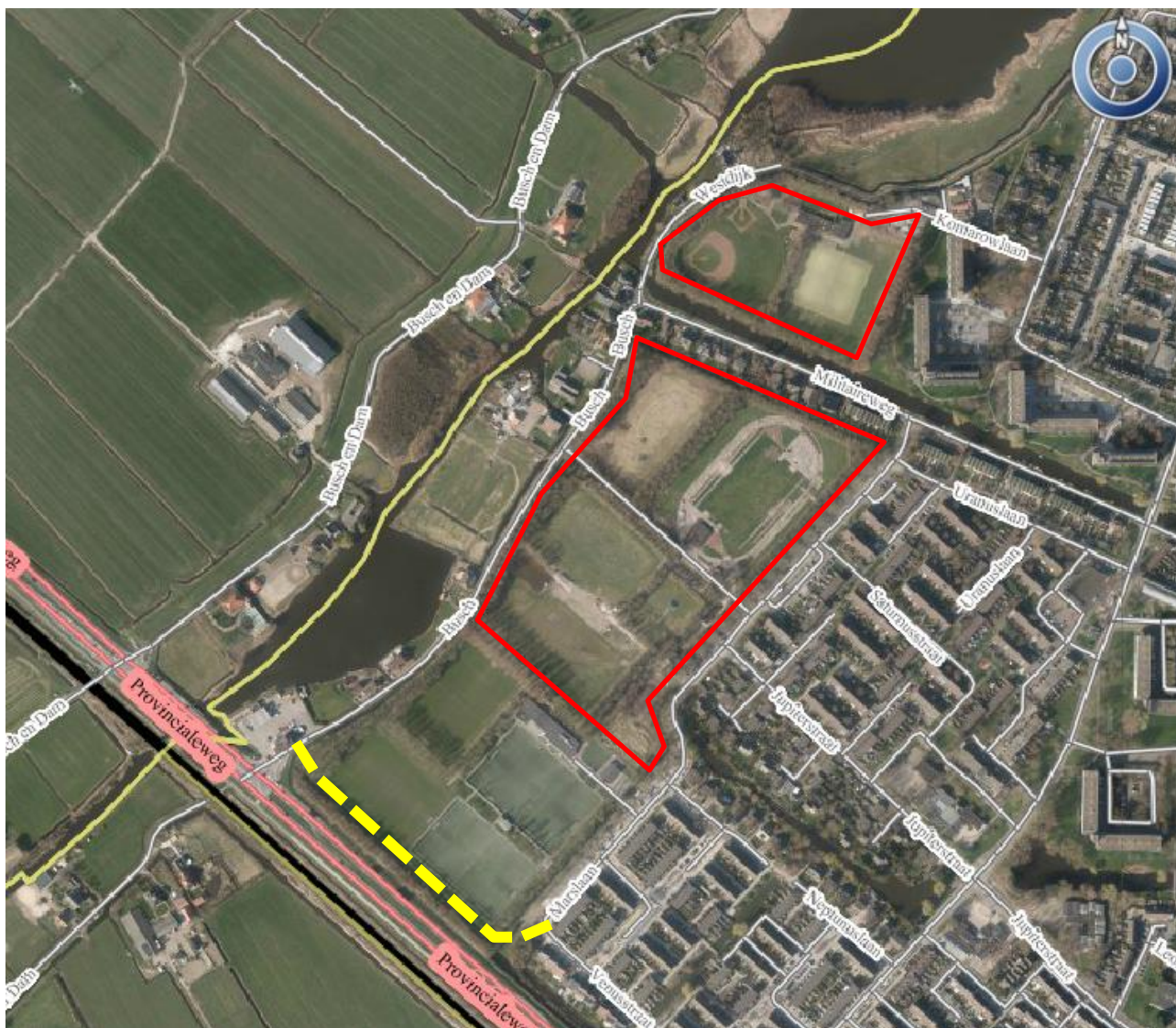
Het projectgebied bestaat uit twee deelgebieden (zuid en noord) gelegen ten westen van Krommenie, zie Figuur 1.

Deelgebied 1 zuid

Deelgebied 1 bestaat uit grasland en houtsingels. Ten oosten van het projectgebied is het stedelijke gebied van Krommenie aanwezig. Ten zuiden van het projectgebied zijn graslanden en sportvelden van de sportclub Sporting Krommenie gelegen. Het westen van het projectgebied grenst met de straat Busch. Hierachter zijn sloten/plassen, bebouwing en graslanden aanwezig. In het noorden grenst het projectgebied met een sloot met daarachter woningen van de Militaireweg. Ten tijde van veldbezoek vonden in het kader van archeologisch onderzoek werkzaamheden plaats in het zuiden van het projectgebied waarvoor een deel van het projectgebied vergraven is.

Deelgebied 2 noord

Dit deelgebied bestaat uit grasland en houtsingels. Ten zuiden, westen en noorden grenst het projectgebied met een sloot. In het oosten is bebouwing te vinden. In het westen ligt tussen de sloot en het projectgebied de straat Westdijk. In het noordoosten grenst het projectgebied met de straat Komarowlaan.

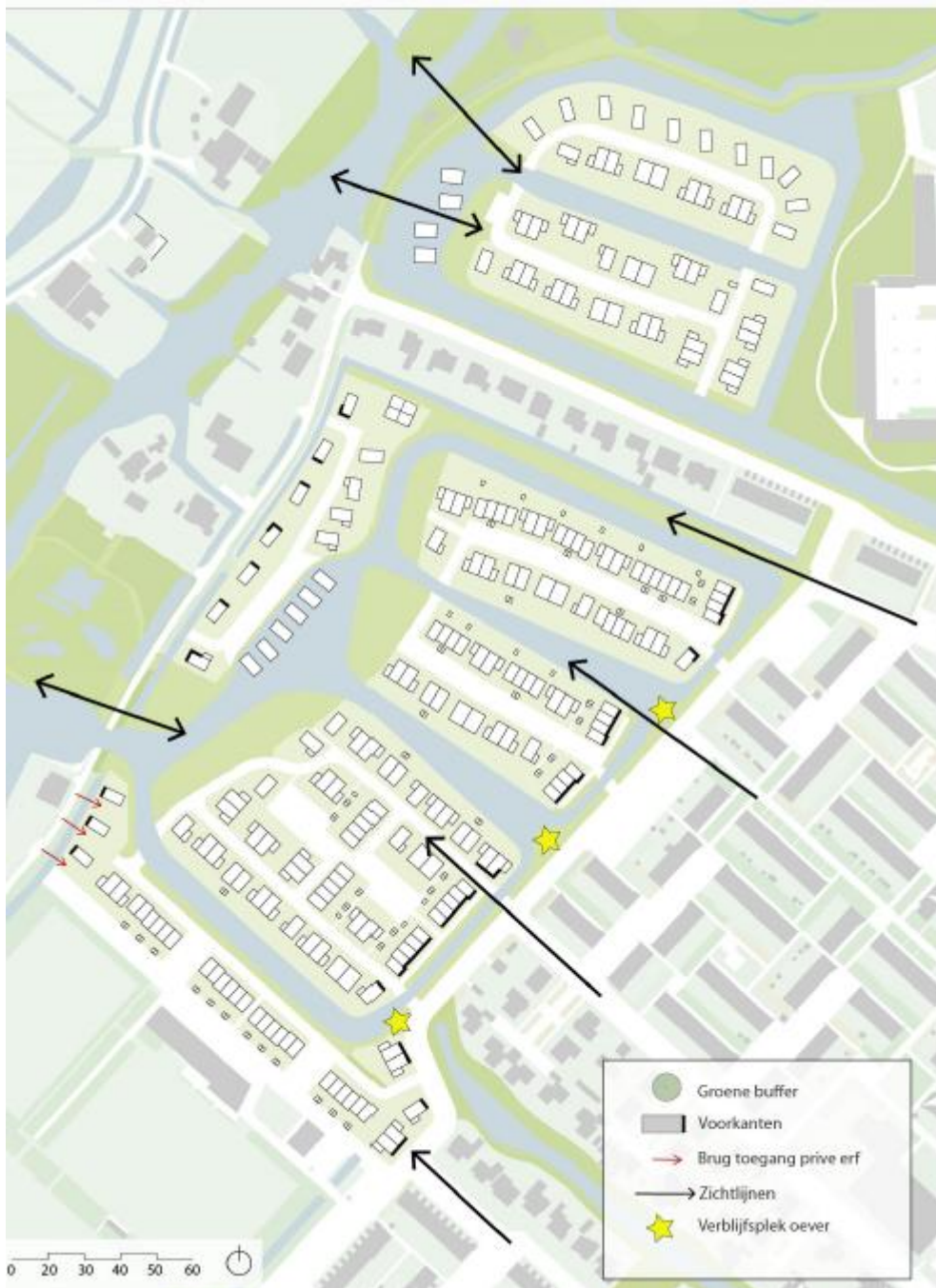
Figuur 1 Situering projectgebied, locatie woningen (rood omkaderd), locatie toegangsweg (gele stippellijn), overige elementen op de kaart worden buiten beschouwing gelaten.

2.2 Ontwikkeling

Voor het bouwverkeer en de toekomstige ontsluiting van de nieuwe woonwijk wordt ten zuiden van de sportvelden en ten noorden van de Provincialeweg N8 een toegangsweg gerealiseerd, zie Figuur 1. Waarschijnlijk vindt de aanleg plaats in 2 fasen; tijdelijke bouwweg en definitieve ontsluitingsweg. Hiervoor dienen bomen gekapt te worden en wordt een cunet aangebracht. De platanen ten westen van de Marslaan worden verplant. Ook worden twee sloten deels gedempt:

- De sloot aan de zuidzijde van de sportvelden (ter plaatse van de toekomstige ontsluitingsweg parallel aan de N8).
- De sloot aan de oostzijde van het plan Provily (ten westen van de Marslaan). De platanen die herplant worden komen in toekomstige demping of vergraving van de nieuwe watergang terecht.

Het braakliggende terrein waar de woningen gebouwd worden (zie Figuur 2), wordt bouwrijp gemaakt; ruigte en grasland wordt verwijderd. Voordat er woningen gebouwd kunnen worden dient het terrein tijdelijk met 4,2 meter te worden opgehoogd, om te voldoen aan de zettingseisen.

Figuur 2 Plankaart

3 WET NATUURBESCHERMING; BESCHERMDE SOORTEN

3.1 Inleiding

De soortenbescherming van de Wet natuurbescherming regelt de bescherming van in het wild voorkomende planten en dieren. De Wet natuurbescherming kent drie verschillende beschermingsregimes:

- Vogelrichtlijnsoorten
- Habitatrichtlijnsoorten
- Andere soorten

De verbodsbepalingen zijn een belangrijk onderdeel van de wet. In de wet is onder meer bepaald dat beschermde dieren niet gedood, gevangen of verontrust mogen worden en beschermde planten niet geplukt, uitgestoken of verzameld. Daarnaast is het niet toegestaan om de directe leefomgeving van beschermde soorten, waaronder nesten en holen, te beschadigen, te vernielen of te verstoren (artikelen 3.1 Vogelrichtlijnsoorten, 3.5 Habitatrichtlijnsoorten en 3.10 Andere soorten). Bovendien dient iedereen voldoende zorg in acht te nemen voor alle in het wild levende planten en dieren (algemene zorgplicht, artikel 1.11). In Bijlage A is de Wnb uitgebreider beschreven.

3.2 Methode

Ten behoeve van deze quickscan is een bureauonderzoek en een veldbezoek uitgevoerd. Voor het bureauonderzoek is gebruik gemaakt van verspreidingsgegevens van de Nationale Databank Flora en Fauna (hierna NDFF genoemd) van de afgelopen vijf jaar en verspreidingsatlassen.

Een veldbezoek is uitgevoerd op 8 november 2018 door de heer J. Osterthun, ecooloog van Arcadis. De omstandigheden tijdens het veldbezoek waren overwegend zonnig en circa 17°C en een windkracht van 2 Bft. Het onderzoek bestond uit het uitvoeren van een habitatgeschiktheidsbeoordeling. Dit is een veldonderzoek waarbij op basis van de fysieke kenmerken van het projectgebied een indicatie wordt gegeven van het mogelijk voorkomen van beschermde plant- en diersoorten.

Tijdens het veldbezoek is globaal geïnventariseerd of en welke soorten en soortgroepen (mogelijk) in en om het gebied aanwezig zijn. Hierbij is aandacht besteed aan alle relevante soorten en soortgroepen en beoordeeld of mogelijke standplaatsen, verblijfplaatsen, voortplantingsplaatsen of leefgebieden binnen of in de directe omgeving van het ingreepgebied (kunnen) worden aangetast bij ontwikkelingen.

Het zuidelijk deel van het projectgebied is deels afgegraven in het kader van archeologisch onderzoek. Ten tijde van het veldbezoek zijn hier geen (beschermde) soorten waargenomen.

3.3 Resultaten

In tabel 2 is de aanwezigheid en functie van het projectgebied als leefgebied van beschermde soorten en soortgroepen bepaald.

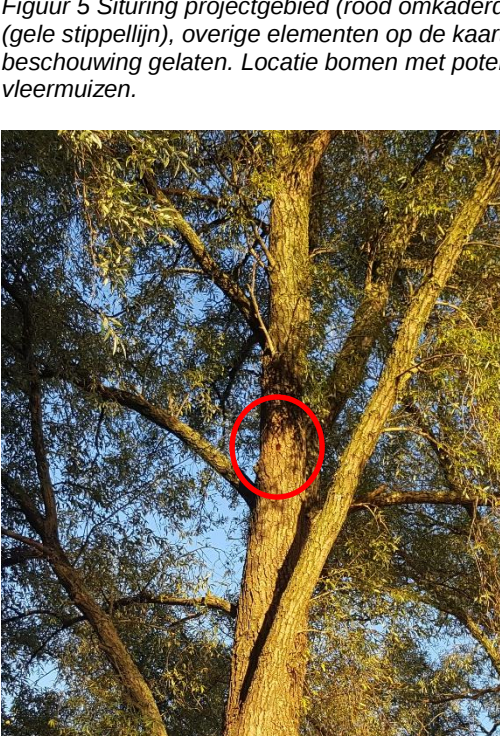
Tabel 1: Aanwezigheid en functie leefgebied beschermde soorten per soortgroep.

Soortgroep	Bureauonderzoek en veldbezoek	Conclusie
Planten	In de omgeving van het projectgebied zijn geen waarnemingen bekend van beschermde planten (NDFF). Het projectgebied ligt niet binnen het verspreidingsgebied van beschermde soorten (www.verspreidingsatlas.nl). Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde soorten aangetroffen. Het grasland bestaat uit een soortenarm grasland. Bij de houtsingels is weinig tot geen ondergroei aanwezig. Aangezien het projectgebied niet binnen het verspreidingsgebied van beschermde soorten ligt, het projectgebied minimaal geschikt is als standplaats en tijdens het veldbezoek geen soorten zijn aangetroffen, is aanwezigheid uitgesloten.	Beschermde planten komen niet voor.
Broedvogels, nest beschermd	In de omgeving van het projectgebied zijn waarnemingen bekend waaronder aalscholver, tjiftjaf, vink, winterkoning, heggenmusmerel, ekster, houtduif, zwarte kraai.	Bomen, struweel en ruigte binnen het

Soortgroep	Bureauonderzoek en veldbezoek	Conclusie
gedurende broedperiode	Tijdens het veldbezoek zijn verschillende soorten waargenomen zoals merel, zwarte kraai en ekster. Bomen, struweel en ruigte binnen het projectgebied vormen een potentiële nestplaats van algemeen voorkomende broedvogels. Het grasland met ruigte is ongeschikt als broedplaats van weidevogels. Dit komt door de aanwezige houtsingels die als uitkijkpost van roofvogels functioneren. Hierdoor zijn weidevogels (die gebruik maken van graslanden om te broeden) gevoelig voor predatie waardoor het projectgebied ongeschikt is als nestplaats. Alleen ter plaatse van de toekomstige ontsluitingsweg parallel aan de N8 is de aanwezige watergang dusdanig breed dat hier watervogels zoals meerkoet en waterhoen kunnen broeden.	projectgebied vormen een potentiële nestplaats van algemeen voorkomende broedvogels.
Broedvogels, jaarrond beschermd nest	In de omgeving van het projectgebied zijn waarnemingen bekend van vogels met jaarrond beschermde nesten, zoals buizerd, huismus, gierzwaluw, steenuil en sperwer (NDDFF). Tijdens het veldbezoek is een overvliegende buizerd en sperwer waargenomen, zie Figuur 3. Er is één mogelijk nest aangetroffen van sperwer, zie Figuur 3 en Figuur 4. Het projectgebied vormt door de graslanden en houtsingels potentieel foerageergebied van soorten zoals buizerd, sperwer, ransuil en andere roofvogels en uilen. Deze soorten zijn namelijk afhankelijk van onder andere kleine zoogdieren zoals muizen en konijnen welke in het projectgebied voor kunnen komen. Mogelijk dat de soorten, waarvan geen nest aanwezig is binnen het projectgebied, in de omgeving broeden en voor hun voedsel afhankelijk zijn van het projectgebied. 	Het projectgebied functioneert mogelijk als nestplaats van sperwer. Daarnaast functioneert het projectgebied mogelijk als essentieel foerageergebied van roofvogels en uilen.

Figuur 3 Situering projectgebied (rood omkaderd), locatie toegangsweg (gele stippellijn). Waarneming buizerd (blauw), waarneming sperwer (groen), waarneming mogelijke nestplaats sperwer (oranje).

Soortgroep	Bureauonderzoek en veldbezoek	Conclusie
	 <i>Figuur 4 Potentiele nestplaats sperwer (rood omkadert).</i>	
Grondgebonden zoogdieren	In de omgeving van het projectgebied zijn waarnemingen bekend van beschermde grondgebonden zoogdieren, zoals wezel, hermelijn, haas, egel, veldmuis, huisspitsmuis bosmuis, (NDFF). Het projectgebied ligt ook binnen het verspreidingsgebied van andere beschermde grondgebonden zoogdieren zoals bunzing, konijn en dwergspitsmuis (www.verspreidingsatlas.nl). Tijdens het veldbezoek zijn geen soorten waargenomen. Wel zijn verruigde stukken en dood hout aanwezig waar potentiële verblijfplaatsen van wezel, hermelijn, bunzing, egel en muisachtigen aanwezig zijn. Door de aanwezige dekking door ruigte, struweel en bosschages is het gehele projectgebied geschikt als foerageergebied van deze soorten. Ook voor andere soorten zoals haas en konijn vormt het projectgebied geschikt foerageergebied.	Beschermde zoogdieren komen voor.
Vleermuizen	In de omgeving van het projectgebied zijn waarnemingen bekend van gewone- en ruige dwergvleermuis (NDFF). Het projectgebied ligt ook binnen het verspreidingsgebied van laatvlieger, rosse vleermuis, watervleermuis en gewone grootoorvleermuis (www.verspreidingsatlas.nl). Er zijn geen sporen, zoals uitwerpselen, van vleermuizen aangetroffen. Er zijn twee bomen (zie Figuur 6 t/m 7) aangetroffen met een holte die kan functioneren als verblijfplaats van vleermuizen. In de luwte van de houtsingels maar ook boven de graslanden binnen het projectgebied komen insecten voor waar vleermuizen van leven. De graslanden en houtsingel vormen daarom geschikt foerageergebied. Ook gelet op de aangrenzende woonwijk wordt verwacht dat gebouwbewonende soorten het projectgebied opzoeken om te foerageren omdat in de woonwijk minder insecten voorkomen. Vleermuizen maken ook vaak gebruik van lijnvormige elementen om zich door een leefgebied te manoeuvreren. De houtsingels binnen het projectgebied kunnen daarom gebruikt worden als vliegroute tussen de verblijfplaats en het foerageergebied.	Twee potentiële verblijfplaatsen van vleermuizen zijn aanwezig. Het projectgebied vormt een potentieel foerageergebied. Daarnaast vormen de lijnvormige elementen gevormd door de houtsingels potentiële vliegroutes.

Soortgroep	Bureauonderzoek en veldbezoek	Conclusie
	 Figuur 5 Situring projectgebied (rood omkaderd), locatie toegangsweg (gele stippellijn), overige elementen op de kaart worden buiten beschouwing gelaten. Locatie bomen met potentiële verblijfplaats vleermuizen.	
	 Figuur 6 Schietwilg met holte (spechtengat) vormt een potentiële verblijfplaats vleermuizen (rood omkaderd).	

Soortgroep	Bureauonderzoek en veldbezoek	Conclusie
	 <i>Figuur 7 Scheuren in boom vormen een potentiële verblijfplaats van vleermuizen.</i>	
Amfibieën	In de omgeving van het projectgebied zijn waarnemingen bekend van gewone pad, bruine kikker, bastaardkikker, bruine kikker, meerkikker, kleine watersalamander en rugstreeppad (NDFF). Het projectgebied ligt niet binnen het verspreidingsgebied van andere amfibieën (www.verspreidingsatlas.nl). De watergangen binnen het projectgebied bestaan uit sloten met een steile oever en minimaal tot geen oevervegetatie. Minder kritische en algemeen voorkomende soorten gewone pad, bruine kikker, bastaardkikker, bruine kikker, meerkikker, kleine watersalamander kunnen hier niet worden uitgesloten. Het projectgebied kent ook voldoende dekkingsmogelijkheden om als landhabitat te functioneren. De kritische soort zoals de rugstreeppad is gebonden aan ondiepe wateren die snel opwarmen door de zon. Het ondiep water is nodig omdat de rugstreeppad een onhandige zwemmer is. Het oppervlaktewater is alleen geschikt als hij op de bodem kan zitten, terwijl zijn kwaakblaas net boven het wateroppervlak uitkomt. Op dergelijke plaatsen worden ook de eieren afgezet (www.ravon.nl). Bij de aanwezige sloten ontbreken deze plekken waardoor het uitgesloten is dat dit voortplantingswater betreft. Door de steile oever vormen de sloten een barrière voor deze soort. Aangezien de sloten met steile oevers rondom het projectgebied aanwezig zijn en binnen het projectgebied geen geschikt voortplantingswater aanwezig is, is het uitgesloten dat het projectgebied essentieel leefgebied vormt van de rugstreeppad. Het is echter niet uitgesloten dat deze soort incidenteel binnen het projectgebied voorkomt.	Algemeen voorkomende soorten (gewone pad, bruine kikker, bastaardkikker, bruine kikker, meerkikker, kleine watersalamander) komen waarschijnlijk voor. De rugstreeppad komt mogelijk incidenteel voor. Andere amfibieën komen niet voor.
Reptielen	In het projectgebied en de omgeving zijn geen waarnemingen bekend van reptielen (NDFF). Het projectgebied ligt wel in het verspreidingsgebied van de ringslang (www.verspreidingsatlas.nl). De watergangen binnen en aangrenzend aan het projectgebied bestaan uit sloten met een steile oever en minimaal tot geen oevervegetatie. Hierdoor ontbreekt geschikt waterhabitat van de ringslang. In het projectgebied zijn geen broedhopen aanwezig. Hierdoor ontbreken geschikte voortplantingsplaatsen. Het is daarom uitgesloten dat het projectgebied essentieel leefgebied vormt. Het is echter niet uitgesloten dat de ringslang incidenteel binnen het projectgebied voorkomt.	Ringslang kan incidenteel binnen het projectgebied voorkomen. Andere reptielen komen niet voor.
Vissen	In de omgeving van het projectgebied zijn waarnemingen bekend van algemeen voorkomende soorten zoals snoek, karper, bittervoorn en kleine modderkruiper (NDFF). Deze soorten zijn niet beschermd. Het projectgebied ligt binnen het verspreidingsgebied van één zeldzame soort; de rivierdonderpad. Deze soort is ook niet beschermd. Gelet op de verspreiding is aanwezigheid van beschermde vissen uitgesloten.	Algemeen voorkomende soorten kunnen voorkomen. Beschermde soorten komen niet voor.
Overige soorten	In de omgeving zijn geen waarnemingen bekend van beschermde ongewervelden (NDFF). Het projectgebied ligt niet binnen het verspreidingsgebied van beschermde ongewervelden (www.verspreidingsatlas.nl, www.vlinderstichting.nl). Door het ontbreken van kruidenrijke graslanden en stromende en	Beschermde ongewervelden komen niet voor.

Soortgroep	Bureauonderzoek en veldbezoek	Conclusie
	voedselarme oppervlaktewater ontbreekt geschikt leefgebied van beschermde ongewervelden. Ook gelet op de verspreidingsgegevens is aanwezigheid uitgesloten.	

3.4 Effecten

Hieronder (Tabel 2) is per mogelijk voorkomende beschermde soort(groep) een beschrijving gegeven van mogelijke effecten als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden.

Tabel 2: Effecten per soort(groep) als gevolg van werkzaamheden.

Soort(groep)	Beschrijving effecten		Sprake van negatief effect
Broedvogels, nestplaats beschermde gedurende broedperiode	Aanlegfase	Als gevolg van snoei- en kapwerkzaamheden in het broedseizoen gaan mogelijk nesten van algemeen voorkomende broedvogels verloren. Dit leidt tot verstoring en vernieling van nesten en tot het doden van broedsels of legsels van vogels. Bij werkzaamheden in het broedseizoen worden broedende vogels mogelijk verstoord. Ter hoogte van de nieuwe toegangsweg zijn potentiële nestplaatsen aanwezig. Door de toegangsweg te realiseren kunnen gedurende het broedseizoen negatieve effecten plaatsvinden op broedgevallen; verstoring en vernieling van nesten en het doden van broedsels of legsels.	Ja
	Gebruiksfase	Gelet op de plankaart blijven houtsingels behouden waardoor potentiële nestplaatsen van deze soortgroep behouden blijven. Gedurende de gebruiksfase blijft het gebied bereikbaar en bruikbaar voor algemeen voorkomende broedvogels.	Nee
Sperwer	Aanlegfase	Door het realiseren van de nieuwbouw in de directe omgeving van de mogelijke nestplaats van sperwer vindt aantasting plaats van de functionele leefomgeving van de nestplaats waardoor deze als verloren beschouwd moet worden. Het is onbekend of in de omgeving alternatieve nestplaatsen aanwezig zijn. Indien afwezig kan dit ertoe leiden dat de sperwer uit dit gebied verdwijnt. Bij werkzaamheden in het broedseizoen van sperwer vindt mogelijk verstoring van broedende dieren plaats. Door het realiseren van woningen vindt mogelijk aantasting plaats van essentieel foerageergebied. Het is onbekend of er in de omgeving voldoende uitwijkplaatsen zijn waar gefoerageerd kan worden. Indien afwezig kan dit ertoe leiden dat de sperwer uit dit gebied verdwijnt. Ter hoogte van de nieuwe toegangsweg zijn geen nestplaatsen aanwezig. Tijdens de realisatie van de toegangsweg zijn effecten op foerageergebied en nestplaats als gevolg van de werkzaamheden uitgesloten; in de omgeving (overig projectgebied) zijn voldoende uitwijkplaatsen (graslanden en houtsingels) aanwezig die als foerageergebied kunnen functioneren.	Ja
	Gebruiksfase	De sperwer is in vergelijking tot algemeen voorkomende broedvogels gevoelig voor verstoring. Gedurende de gebruiksfase is het aannemelijk dat de sperwer hier onvoldoende rust vindt en ergens anders in de omgeving een nestplaats moet zoeken. Tijdens het veldbezoek zijn in de omgeving geen uitwijkplaatsen aangetroffen die als nestplaats kunnen functioneren. De sperwer zoekt wel graag de randen van stedelijk gebied op omdat hier veel voedsel, zoals kleine vogels, te vinden is. Het gebied blijft daarom wel geschikt als foerageergebied.	Ja
Broedvogels, jaarrond	Aanlegfase	Nestplaatsen van uilen en andere roofvogels ontbreken. Het is mogelijk dat in de omgeving nestplaatsen aanwezig zijn en het	Ja

Soort(groep)	Beschrijving effecten		Sprake van negatief effect
beschermd nest Uilen en roofvogels		projectgebied essentieel foerageergebied vormt. Het bouwrijp maken van het projectgebied kan ertoe leiden dat essentieel foerageergebied van uilen of roofvogels verloren gaat en daarmee ook de nestplaats in de omgeving aangetast wordt. Naast dat het onbekend is of er in de omgeving nestplaatsen aanwezig zijn, is op basis van de luchtfoto (zie Figuur 1) te zien dat in de omgeving weinig bosschages en andere dekkingsmogelijkheden aanwezig zijn. Er mag daarom niet zonder meer worden uitgegaan dat in de omgeving voldoende alternatief foerageergebied aanwezig is. Het is daarom niet uitgesloten dat de ontwikkeling leidt tot aantasting van essentieel leefgebied. Ter hoogte van de nieuwe toegangsweg zijn geen nestplaatsen aanwezig. Door alleen de toegangsweg te realiseren zijn effecten op foerageergebied als gevolg van de werkzaamheden uitgesloten; in de omgeving (overig projectgebied) zijn voldoende uitwijkplaatsen (graslanden en houtsingels) aanwezig die als foerageergebied kunnen functioneren.	
	Gebruiksfase	Gelet op de plankaart blijven houtsingels grotendeels behouden. Uilen en roofvogels zijn in vergelijking tot algemeen voorkomende broedvogels gevoelig voor verstoring. De activiteiten gedurende de gebruiksfase leiden aanneemelijk tot verstoring. In de gebruiksfase blijft het gebied toegankelijk maar is toename van menselijke activiteiten minder geschikt als foerageergebied.	Ja
Grondgebonden zoogdieren	Aanlegfase	Door het bouwrijp maken van het projectgebied gaan mogelijk verblijfplaatsen van wezel, hermelijn, bunzing, egel en muisachtigen verloren. Dit leidt mogelijk tot verwonden en/of doden van de aanwezige dieren. Door het bouwrijp maken van het projectgebied vindt mogelijk aantasting plaats van de functioneel leefgebied. Ter hoogte van de toegangsweg zijn geen verblijfsmogelijkheden van de eerdere genoemde zoogdieren aangetroffen. Door alleen de nieuwe toegangsweg te realiseren zijn effecten op foerageergebied als gevolg van de werkzaamheden uitgesloten; in de omgeving (overig projectgebied) zijn voldoende uitwijkplaatsen (graslanden en houtsingels) aanwezig die als foerageergebied kunnen functioneren.	Ja
	Gebruiksfase	Gelet op de plankaart blijven houtsingels grotendeels behouden. Houtsingels zorgen voor dekking waarvoor het voor marterachtigen (wezel, hermelijn, bunzing) wel mogelijk is om via deze groenstructuren het gebied te bereiken en hier te foerageren. Het grootste deel van het projectgebied is dan echter volgebouwd waardoor een aanzienlijk deel van het foerageergebied verdwenen is. Op basis van de luchtfoto (zie Figuur 1) is te zien dat in de omgeving weinig bosschages en andere dekkingsmogelijkheden aanwezig zijn. Er mag daarom niet zonder meer worden uitgegaan dat in de omgeving voldoende alternatief foerageergebied aanwezig is. Het is daarom niet uitgesloten dat de ontwikkeling leidt tot aantasting van essentieel leefgebied.	Ja
Vleermuizen	Aanlegfase	Volgens de plannen gaan de bomen met holtes niet gekapt worden. Ook blijven de aangrenzende bomen intact. Potentiele verblijfplaatsen blijven daarom behouden. Wel zijn effecten te verwachten op het foerageergebied en vliegroutes van vleermuizen. Door het bouwrijp maken van het projectgebied zal het aantal insecten afnemen waardoor er voor vleermuizen minder voedsel te vinden is. Daarnaast kan gebruik van kunstlicht gedurende de werkzaamheden ervoor zorgen dat vleermuizen tijdens het foerageren en op vliegroute verstoord worden. Deze negatieve effecten hebben tot gevolg dat vleermuizen ergens anders op zoek moeten gaan naar voedsel.	Ja

Soort(groep)	Beschrijving effecten		Sprake van negatief effect
		Dit kan daarom een negatief effect hebben op de aanwezige populatie vleermuizen. Ter hoogte van de nieuwe toegangsweg zijn geen potentiële verblijfplaatsen aanwezig. Door alleen de toegangsweg te realiseren zijn effecten op foerageergebied en vliegroute als gevolg van de werkzaamheden uitgesloten; in de omgeving (overig projectgebied) zijn voldoende uitwijkplaatsen (graslanden en houtsingels) aanwezig die als foerageergebied en vliegroute kunnen functioneren.	
	Gebruiksfas	In de gebruiksfase blijft het gebied bereikbaar voor vleermuizen. Door de bebouwing en menselijke activiteiten is echter wel een groot deel van het potentiële foerageergebied verdwenen. Het gebruik van kunstlicht zorgt voor verstoring van de foerageergebieden waardoor vleermuizen dit gebied mogelijk vermijden. Het is onbekend of in de omgeving voldoende uitwijkplaatsen zijn die als foerageergebied kunnen functioneren. Dit kan daarom een negatief effect hebben op de aanwezige populatie vleermuizen.	Ja
Amfibieën	Aanlegfase	Door het bouwrijp maken van het projectgebied gaan mogelijk verblijfplaatsen en voortplantingswater van algemeen voorkomende amfibieën verloren. Daarnaast kunnen aanwezige dieren verwond en/of gedood worden. Incidenteel voorkomende rugstreeppad kan door het bouwrijp maken van het projectgebied verwond en/of gedood worden. Daarnaast is het mogelijk dat door het bouwrijp maken van het projectgebied een situatie ontstaat waar de rugstreeppad van profiteert. Plekken met een laagje regenwater en zandhopen vindt deze soort ideaal als leefgebied. Het is mogelijk dat deze soort het plangebied koloniseert tijdens de werkzaamheden. Indien dit het geval is zal als gevolg van de werkzaamheden de kans op het verwonden en doden van dieren toenemen. Ook zal geschikt leefgebied aangetast worden.	Ja
	Gebruiksfas	In de gebruiksfase is het projectgebied minder geschikt als leefgebied. Het is niet uitgesloten dat deze soorten alsnog voorkomen. In de gebruiksfase is de pioniersituatie niet langer aanwezig waardoor geschikt leefgebied van de rugstreeppad ontbreekt. Deze soort kan dan alleen nog maar incidenteel voorkomen.	Ja
Ringslang	Aanlegfase	Incidenteel kan een ringslang voorkomen. Deze soort is echter gevoelig voor verstoring en zal bij menselijke activiteiten snel de dekking van bijvoorbeeld houtsingels opzoeken. De kans op verwonden en/of doden van ringslangen is daarom te verwaarlozen.	Nee
	Gebruiksfas	Ook gedurende de gebruiksfase kan de ringslang incidenteel voorkomen. Gelet op de menselijke activiteiten binnen het projectgebied zal de soort alleen incidenteel voorkomen en is de kans op verwonden/doden te verwaarlozen.	Nee

3.5 Toetsing Wet natuurbescherming

Beschermde soorten worden verdeeld in verschillende beschermingscategorieën; Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en Andere soorten. In de onderstaande subparagrafen is per relevante beschermingscategorie aangegeven welke soort of soortgroep (mogelijk) een effect ondervindt van de werkzaamheden en welke verbodsbepalingen van de Wnb kunnen worden overtreden. Daarbij is geen rekening gehouden met eventueel mogelijke mitigerende maatregelen. Op basis van de uitkomst van deze toetsing is bepaald of en zo ja, welke mitigerende maatregelen nodig zijn. Deze zijn beschreven in de paragraaf 3.6.

3.5.1 Vogelrichtlijnsoorten

De voorgenomen werkzaamheden leiden mogelijk tot effecten op broedvogels (waarvan de nestplaats gedurende broedperiode beschermd is) en de huismus (jaarrond beschermde nestplaats). Gelet op de effecten vindt mogelijk overtreding plaats artikel 3.1 lid 1 en lid 2 van de Wnb. Gelet op de werkzaamheden is artikel 3.1 lid 3 van de Wnb niet van toepassing. Verstoring van vogels, waaronder houtduif en ekster, heeft geen wezenlijke invloed op de staat van instandhouding. Dit is ook van toepassing op de sperwer. Deze soorten zijn namelijk algemeen voorkomende in de Provincie Noord-Holland (www.vogelbescherming.nl). Effecten op één broedpaartje heeft geen invloed op de populatiegrootte. Derhalve is artikel 3.1 lid 4 van de Wnb niet van toepassing. Voor uilen en andere soorten roofvogels is het onbekend of er populaties aanwezig zijn die door de ontwikkeling uit het gebied verdwijnen. Voor roofvogels en uilen is artikel 3.1 lid 4 daarom wel van toepassing. Omdat uilen en andere roofvogels geen nestplaats in het projectgebied hebben zijn de andere relevante verbodsbepalingen niet van toepassing.

Tabel 3 Mogelijke overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 3.1 ten aanzien van soorten van de Vogelrichtlijn.

Soort(groep)	Lid 1	Lid 2	Lid 3	Lid 4	Als gevolg van
Broedvogels, nestplaats beschermd gedurende broedperiode	X	X			Aanlegfase; snoei- en kapwerkzaamheden
Sperwer	X	X			Aanlegfase
Roofvogel en uilen, nestplaats jaarrond beschermd				X	Aanlegfase

Het is verboden:

Lid 1: te doden of te vangen;

Lid 2: opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen;

Lid 3: eieren te rapen en deze onder zich te hebben;

Lid 4: opzettelijk te verstoren;

Lid 5: Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

3.5.2 Habitatrichtlijnsoorten

De voorgenomen werkzaamheden leiden mogelijk tot effecten op vleermuizen en rugstreeppad. Van deze soorten ontbreken binnen het projectgebied de voortplantingsplaatsen en derhalve is artikel 3.5 lid 3 en 4 niet van toepassing. Artikel 3.5 lid 5 is alleen van toepassing op planten.

Tabel 4 Mogelijke overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 3.5 ten aanzien van soorten van de Habitatrichtlijn

Soort(groep)	Lid 1/5	Lid 2	Lid 3	Lid 4	Als gevolg van
Vleermuizen		X			Aanlegfase nieuwbouw
Rugstreeppad	X				Aanlegfase nieuwbouw

Het is verboden:

Lid 1: opzettelijk te doden of te vangen;

Lid 2: opzettelijk te verstoren;

Lid 3: eieren van dieren opzettelijk te vernielen of te rapen;

Lid 4: voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;

Lid 5: opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

3.5.3 Andere soorten

De Provincie Noord-Holland heeft uit de lijst van 'ander soorten' diersoorten aangewezen waarvoor een vrijstelling geldt en dus geen ontheffing van verbodsbepalingen voor hoeft te worden aangevraagd. Voor algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren (haas, egel, konijn veldmuis, huisspitsmuis bosmuis en dwergspitsmuis) en amfibieën (meerkikker, bastaardkikker, kleine watersalamander, gewone pad en bruine kikker) is deze vrijstelling van toepassing. Wel blijft de zorgplicht van kracht, zie Bijlage A.

Voor de overige grondgebonden zoogdieren (wezel, hermelijn en bunzing) en ringslang geldt geen vrijstelling. Deze soorten zijn in onderstaande tabel opgenomen.

Tabel 5 Mogelijke overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 3.10 lid 1 ten aanzien van andere soorten

Soort	a	b	c	Als gevolg van
Hermelijn, wezel, bunzing	X	X		Aanlegfase nieuwbouw
Ringslang	X			Aanlegfase nieuwbouw

Het is verboden:

a: opzettelijk te doden of te vangen;

b: vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of te vernielen

c: opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen

3.6 Aanvullend onderzoek

Voor het aantal soort(groepen)en dient in het kader van de Wnb soortgericht onderzoek uitgevoerd te worden en uit te wijzen of het projectgebied een essentieel functioneel leefgebied vormt en zo ja, welke mitigerende maatregelen getroffen dienen te worden om conflict met de Wnb te voorkomen.

Sperwer: Vastgesteld dient te worden of de potentiële nestplaats van sperwer in gebruik is. Omdat voor onderzoeken van sperwernesten geen onderzoeksprotocol bestaat is gebruik gemaakt van onderzoeksprotocol van de buizerd (BIJ12, 2017). Twee veldbezoeken gedurende het broedperiode dienen uit te wijzen of de nestplaats in gebruik is. Tussen de veldbezoeken dient minimaal 10 dagen te zitten. De sperwer broed van eind april tot juni. Deze veldbezoeken kunnen gecombineerd worden met het vleermuizen- en marteronderzoek.

Roofvogels en uilen: In beeld gebracht dient te worden of het projectgebied essentieel foerageergebied van roofvogels en uilen vormt. Twee veldbezoeken overdag dient dit voor roofvogels uit te wijzen. Uilen zijn in de schemer, 's nacht en in de ochtend actief. Twee veldbezoeken moeten daarom in de schemer/'s nacht plaatsvinden. Het in beeld brengen van het leefgebied kan mogelijk in samenwerking met de Vogelbeschermingswacht Zaanstreek plaatsvinden.

Vleermuizen: Conform vleermuisprotocol 2017 (Netwerk Groene Bureaus) dienen twee veldbezoeken uitgevoerd te worden waarbij functioneel leefgebied (foerageergebied en vliegroutes) van vleermuizen in kaart gebracht wordt. Gelet op de grootte van het onderzoeksgebied dienen per veldronde minimaal 4 personen ingezet te worden. Het eerste veldbezoek dient in de periode 15 mei – 15 juli uitgevoerd te worden. Het tweede veldbezoek dient in de periode 1 augustus – 1 oktober uitgevoerd te worden. Tussen de veldbezoeken dient minimaal 8 weken te zitten.

Kleine marterachtigen: Conform handreiking kleine marters (Provincie Noord-Brabant, 2017) dient in de meest actieve periode (1 maart – 1 augustus) voor zes weken cameravallen en sporenbuizen in het projectgebied worden geplaatst. De in te zetten apparatuur dient nader bepaald te worden. De apparatuur dient gedurende de zes weken één keer gecontroleerd te worden waarbij ook de batterijen vervast worden. Omdat marterachtigen niet overwinteren is het mogelijk om onderzoek eerder te starten. Indien aanwezigheid is aangetoond kunnen eerder uitspraken gedaan worden over de te treffen mitigerende maatregelen. Indien de relevante soorten echter niet zijn aangetroffen dient de onderzoeksinspanning zoals hierboven beschreven is aangehouden te worden.

Combinatie van onderzoeken: Het onderzoek naar de nestplaats van de sperwer en het foerageergebied van roofvogels en uilen kan gecombineerd worden met het vleermuizenonderzoek en marteronderzoek. Roofvogels zijn overdag actief en kan gecombineerd worden met het marteronderzoek dat ook overdag plaatsvindt. Gedurende het onderzoek naar roofvogels kan ook gelet worden op activiteiten van uilen. Uilen zijn overdag echter minder actief. Rekening houdend met het onderzoek naar de potentiële sperwernestplaats dient het eerste veldbezoek in mei plaats te vinden. Uilen zijn in de schemer en 's nachts actief waardoor die onderzoek gecombineerd kan worden met het vleermuizenonderzoek welke ook rond de schemer, 's nachts en in de ochtend plaatsvindt. Rond de schemer en in de ochtend kan ook gelet worden op activiteiten van roofvogels. Roofvogels zijn dan echter minder actief dan uilen.

3.7 Mitigerende maatregelen

Ook ten behoeve van broedvogels (nestplaats tijdens broedperiode beschermd) dienen mitigerende maatregelen getroffen te worden om overtreding van de Wnb te voorkomen:

- Voer werkzaamheden bij voorkeur buiten het broedseizoen uit of begin de meest versturende werkzaamheden in ieder geval voorafgaand aan de werkzaamheden zodat vogels kunnen uitwijken. Het broedseizoen loopt ongeveer van 15 maart tot 15 juli, maar kan afhankelijk van het weer en andere factoren verschuiven. Het is ook mogelijk om potentiële nestplaatsen voor het broedseizoen ongeschikt te maken. Indien werkzaamheden binnen het broedseizoen plaatsvinden en potentiële nestplaatsen aanwezig zijn, dient door een deskundig ecoloog onderzocht te worden of broedende vogels ter plaatse aanwezig zijn. Indien aanwezig dient door de deskundig ecoloog een passende maatregel bedacht te worden. Indien deze maatregelen getroffen worden zijn vervolgstappen vanuit de Wnb niet aan de orde.

Gedurende de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met incidenteel voorkomen van algemeen voorkomende zoogdieren, amfibieën en vissen en incidenteel voorkomende rugstreeppad en ringslang die hier mogelijk verblijven. Voor deze soorten en soortgroepen dienen in het kader van de zorgplicht mitigerende maatregelen getroffen te worden. Om effecten op de genoemde soorten zoveel mogelijk te voorkomen zijn de volgende mitigerende maatregelen van toepassing op het gehele projectgebied:

- Voorafgaand aan de werkzaamheden dient het projectgebied kort gemaaid te zijn. Mogelijk geschikt leefgebied wordt hierdoor ongeschikt gemaakt en mogelijk aanwezige dieren zullen het projectgebied verlaten. De maaiwerkzaamheden dienen minimaal vijf dagen voorafgaand aan de start van de werkzaamheden uitgevoerd te worden zodat mogelijk aanwezige dieren de ruimte krijgen om het projectgebied te verlaten.
- Voorkom plasdras situaties zodat er geen geschikte voortplantingswateren voor de rugstreeppad ontstaan.
- Voor het dempen van watergangen geldt:
 - De watertemperatuur dient minimaal boven de 5°C en onder 25°C te zijn. Aquatische dieren zijn dan nog actief genoeg om te vluchten.
 - Voordat de watergang gedempt wordt dient de bak van de graafmachine door het water gehaald te worden. De verstoring leidt ertoe dat vissen en andere dieren vluchten.
- Werk zo dat aanwezige soorten kunnen vluchten.
- Het materieel moet zorgvuldig en deskundig worden gebruikt, zodat geen onnodige schade wordt veroorzaakt of onnodige verstoring van flora en fauna optreedt.

Het juist uitvoeren van de maatregelen en het borgen dat de maatregelen ook worden uitgevoerd is van groot belang. Als het niet noodzakelijk is om en ontheffing aan te vragen is het aan te raden om een ecologisch werkprotocol op te stellen om hiermee te borgen dat de mitigerende maatregelen worden genomen.

4 NATUUR NETWERK NEDERLAND

4.1 Inleiding

Het NNN is beschermd in de Provinciale Ruimtelijke Verordening onder artikel 19, zie Bijlage B. Effecten op gebieden zijn niet zonder meer toegestaan. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de (mogelijke) effecten op deze gebieden.

4.2 Methode

Ten behoeve van de quickscan is een bureauonderzoek uitgevoerd waarvoor de site van de Provincie Noord-Holland is geraadpleegd voor de ligging van de NNN ten opzichte van het projectgebied. Vervolgens is bepaald of door de voorgenomen werkzaamheden mogelijk effecten op NNN-gebied plaatsvinden. Volgens het beleid dat van toepassing is op de NNN hoeven externe werkingen van de werkzaamheden niet getoetst te worden.

4.3 Resultaten

In Figuur 8 is een kaart opgenomen met de ligging van NNN-gebied ten opzichte van het projectgebied. Het projectgebied maakt geen onderdeel uit van de NNN.

Figuur 8 Kaart met globale ligging projectgebied (paars omkaderd) ten opzichte van NNN-gebied (donkergroen). Andere elementen op de kaart worden buiten beschouwing gelaten.

4.4 Effecten

De voorgenomen werkzaamheden leiden niet tot ruimtebeslag van NNN-gebied en externe werkingen van de werkzaamheden hoeven niet getoetst te worden. Negatieve effecten als gevolg van de werkzaamheden zijn uitgesloten.

4.5 Toetsing

Aangezien er geen negatieve effecten op NNN-gebied plaatsvinden is verdere toetsing van de Wnb niet aan de orde.

5 CONCLUSIE EN VERVOLGSTAPPEN

5.1 Wet natuurbescherming; beschermde soorten

Met de voorgenomen werkzaamheden zijn negatieve effecten op soort(groepen)en te verwachten. Het gaat om: roofvogels en uilen, vleermuizen, kleine marterachtigen, algemeen voorkomende zoogdieren en amfibieën, rugstreeppad, ringslang.

Mitigerende maatregelen dienen getroffen te worden om negatieve effecten te voorkomen dan wel te beperken, zie paragraaf 3.7. Indien deze mitigerende maatregelen getroffen worden zijn verder vervolgstappen voor algemeen voorkomende zoogdieren, amfibieën en vissen en incidenteel voorkomende rugstreeppad en ringslang niet aan de orde. Ook hoeft voor deze soort(groepen)en geen ontheffing Wnb aangevraagd te worden.

Indien de bovengenoemde mitigerende maatregelen getroffen worden zijn effecten als gevolg van de realisatie van de toegangsweg uitgesloten. Verdere vervolgstappen in het kader van de Wnb zijn niet aan de orde. Indien wordt afgeweken van de geplande werkzaamheden is een conflict met de Wnb niet uitgesloten.

Voor de werkzaamheden die gericht zijn tot de realisatie van de nieuwbouw dient in het kader van de Wnb aanvullend onderzoek uitgevoerd te worden. Voor roofvogels en uilen, vleermuizen en kleine marterachtigen dient soortgericht onderzoek uitgevoerd te worden om inzichtelijk te krijgen of en welke mitigerende- en/of compenserende maatregelen noodzakelijk zijn om conflict met de Wnb te voorkomen, zie paragraaf 3.6.

Indien een beschermde soort aanwezig is en negatieve effecten als gevolg van de werkzaamheden niet te voorkomen zijn, dient in het kader van de Wnb een ontheffing aangevraagd te worden. Voor de ontheffingsaanvraag dient een activiteitenplan opgesteld te worden waarin onder andere de mitigerende- en/of compenserende maatregelen en de alternatieve- en belangenonderbouwing worden opgenomen. De ontheffingsprocedure duurt 13 weken en kan verlengd worden met 7 weken.

5.2 Natuurnetwerk Nederland

Op basis van deze quickscan zijn negatieve effecten op NNN-gebied als gevolg van de werkzaamheden uitgesloten. In het kader van de Provinciale Ruimtelijke Verordening onder artikel 19 zijn verdere vervolgstappen om overtreding te voorkomen niet aan de orde.

6 BRONNEN

- www.globespotter.cyclomedia.com
- Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF)
- www.verspreidingsatlas.nl, 2018
- www.ravon.nl, 2018
- www.vogelbescherming.nl; sperwer, 2018
- BIJ12. Kennisdocument Buizerd. D.d. juli 2017
- Netwerk Groene Bureaus. Vleermuisprotocol 2017
- Provincie Noord-Brabant. Handreiking Kleine Marters in relatie tot soortbescherming. D.d. 11 oktober 2017

BIJLAGE A WETTELIJK KADER WET NATUURBESCHERMING

Soortbescherming

Inleiding

De Wet natuurbescherming regelt naast gebiedsbescherming ook de bescherming van in het wild voorkomende planten en dieren. In de wet is onder meer bepaald dat beschermde dieren niet gedood, gevangen of verontrust mogen worden en beschermde planten niet geplukt, uitgestoken of verzameld. Daarnaast is het niet toegestaan om de directe leefomgeving van beschermde soorten, waaronder nesten en holen, te beschadigen, te vernielen of te verstoren (artikelen 3.1, 3.5 en 3.10). De Wet natuurbescherming heeft dan ook belangrijke consequenties voor ruimtelijke plannen. Bovendien dient iedereen voldoende zorg in acht te nemen voor alle in het wild levende planten en dieren (algemene zorgplicht, artikel 1.11).

Zorgplicht

In het kader van de Wet natuurbescherming geldt dat alle dieren en planten een zekere mate van bescherming genieten, op basis van hun intrinsieke waarde. In artikel 1.11 staat dat iedereen voldoende zorg in acht dient te nemen voor de in het wild levende dieren en planten en hun leefomgeving. Deze zorg houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt de handelingen achterwege laat, of indien dat redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken. Deze algemene zorgplicht geldt voor alle in het wild levende dier- en plantensoorten, ook voor de soorten die niet als beschermde soort aangewezen zijn onder de Wet natuurbescherming.

De algemene Zorgplicht is een aanvulling op de algemene verbodsbepalingen die uitsluitend betrekking hebben op beschermde soorten. Het artikel biedt de mogelijkheid om op te treden tegen ongewenste handelingen jegens beschermde dieren en planten, welke niet nadrukkelijk in één van de verbodsbepalingen zijn genoemd.

Verbodsbepalingen

De verbodsbepalingen, die handelingen die het voortbestaan van planten en diersoorten in gevaar kunnen brengen verbieden, is een belangrijk onderdeel van de Wet natuurbescherming. Deze verboden zorgen ervoor dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. Deze verschillen per beschermingsgroep. De Wet natuurbescherming kent drie verschillende beschermingsregimes. De belangrijkste, voor ruimtelijke plannen relevante, wettelijke verbodsbepalingen staan hieronder genoemd.

VOGELRICHTLIJNSOORTEN

Alle van nature in Nederland in het wild levende vogels

- Het is verboden vogels te doden of te vangen (artikel 3.1.1).
- Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen (artikel 3.1.2).
- Het is verboden eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben (artikel 3.1.3).
- Het is verboden vogels opzettelijk te storen (artikel 3.1.4).
- Het verbod om te verstoren is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort (artikel 3.1.5).

HABITATRICHTLIJNSOORTEN

In het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn.

- Het is verboden de dieren in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen (artikel 3.5.1).
- Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren (artikel 3.5.2).
- Het is verboden eieren opzettelijk te vernielen of te rapen (artikel 3.5.3).
- Het is verboden voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen (artikel 3.5.4).
- Het is verboden planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen (artikel 3.5.5).

ANDERE SOORTEN

Dit betreft de in bijlage A van de Wet natuurbescherming genoemde, nationaal beschermde, soorten.

- Het is verboden opzettelijk te doden of te vangen (artikel 3.10.1a).
- Het is verboden vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of te vernielen (artikel 3.10.1b).
- Het is verboden planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen (artikel 3.10.1c).
- Deze verboden zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden (artikel 3.10.3).

In veel gevallen kan overtreding van verbodsbepalingen worden voorkomen door (verstorende) werkzaamheden buiten het broedseizoen of voortplantingsseizoen (de perioden dat het nest in gebruik is voor het broeden of grootbrengen van jongen) aan te laten vangen.

Ontheffing

Bij ruimtelijke plannen, met mogelijke gevolgen voor beschermde planten en dieren, is het verplicht om vooraf te toetsen of deze kunnen leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen. Wanneer dat het geval dreigt te zijn, moet onderzocht worden of er maatregelen (mitigatie en/of compensatie) genomen kunnen worden om dit te voorkomen of om de gevolgen voor beschermde soorten te verminderen. Onder bepaalde voorwaarden geldt een vrijstelling of is het mogelijk van het bevoegd gezag ontheffing van de verbodsbepalingen te krijgen voor activiteiten op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Onderstaande heeft betrekking op vrijstellingen en ontheffingen voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting en bestendig beheer en onderhoud. Voor andere activiteiten gelden andere regels die hier niet genoemd worden omdat ze niet van belang zijn.

VOGELRICHTLIJNSOORTEN

Ontheffing is mogelijk indien:

- Er geen andere bevredigende oplossing bestaat (artikel 3.3.4a).
- Zij nodig is (artikel 3.3.4b):
 - o In het belang van de volksgezondheid of openbare veiligheid.
 - o In het belang van de veiligheid van het luchtverkeer.
 - o Ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren
 - o Ter bescherming van flora of fauna.
 - o Voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt.
 - o Om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

- De maatregelen niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort leiden (artikel 3.3.4c).

HABITATRICHTLIJNSOORTEN

Ontheffing is mogelijk indien:

- Er geen andere bevredigende oplossing bestaat (artikel 3.8.5a).
- Zij nodig is (artikel 3.8.5b):
- In het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats.
 - o Ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom.
 - o In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.
 - o Voor onderzoek of onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daarmee benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren of planten van de aangewezen soort te vangen, te plukken of onder zich te hebben
- De maatregelen niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort (artikel 3.8.5c).

ANDERE SOORTEN

Ontheffing is mogelijk indien:

- Er geen andere bevredigende oplossing bestaat (artikel 3.10.2).
- Zij nodig is (artikel 3.10.2):
 - o In het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats.
 - o Ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom.
 - o In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.
 - o Voor onderzoek of onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daarmee benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren of planten van de aangewezen soort te vangen, te plukken of onder zich te hebben.
 - o Handelingen in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied.
 - o Ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen.
 - o Ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden.
 - o Ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren.
 - o In het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw.
 - o In het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer.
 - o In het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied.

- o In het algemeen belang.
- De maatregelen niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort (artikel 3.10.2).

Vrijstelling

De provincies en het ministerie van EZ hebben in haar verordeningen uit de lijst van 'andere soorten' diersoorten aangewezen waarvoor een vrijstelling geldt en dus geen ontheffing van verbodsbepalingen voor hoeft te worden aangevraagd. De zorgplicht is wel van toepassing. Voor dit project is de lijst van 'andere soorten' van de provincie Noord-Holland van toepassing.

Voormalige Tabel 1-soorten	N-Holland
<i>Zoogdieren</i>	
Aardmuis	✓
Bosmuis	✓
Bunzing	✗
Dwergmuis	✓
Dwergspitsmuis	✓
Egel	✓
Gewone bosspitsmuis	✓
Haas	✓
Hermelijn	✗
Huisspitsmuis	✓
Konijn	✓
Ondergrondse woelmuis	✓
Ree	✓
Rosse woelmuis	✓
Tweekleurige bosspitsmuis	✓
Veldmuis	✓
Vos	✓
Wezel	✗
Woelrat	✓
Molmuis	

<i>Amfibieën</i>			
Bastaardkikker	✓		
Bruine kikker	✓		
Gewone pad	✓		
Kleine watersalamander	✓		
Meerkikker	✓		
Voormalige Tabel 2/3-soorten			
<i>Zoogdieren</i>			
Eekhoorn	✗		
Steenmarter	✗		
Wild zwijn	✗	Ontwerpbesluit	
		Definitief besluit	
<i>Reptielen</i>			
Hazelworm	✗	Vrijstelling	✓
Levendbarende hagedis	✗	Geen vrijstelling	✗

Gedragscode

Ook wanneer er gewerkt kan worden volgens een goedgekeurde gedragscode (art. 3.31), en de werkzaamheden in het kader van een van de genoemde wettelijke belangen plaatsvinden, is geen ontheffing nodig en geldt een vrijstelling. In de gedragscode wordt een wijze van uitvoering van handelingen beschreven, waarmee naar het oordeel van de Minister van Economische Zaken afdoende is gewaarborgd dat ten aanzien van de beschermde soorten zorgvuldig wordt gehandeld. Dat houdt in dat de gedragscode alleen wordt goedgekeurd indien er slechts handelingen worden verricht waarvan geen wezenlijke invloed uitgaat op de beschermde soorten. Indien handelingen worden verricht die wel invloed hebben, wordt voorafgaand en tijdens de handelingen in redelijkheid alles verricht of gelaten om te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken dat de verbodsbepalingen overtreden worden.

Jaarrond beschermde vogelnesten

Binnen de groep van vogels zijn er soorten waarvan het nest wordt aangemerkt als een zogenaamde “vaste rust- of verblijfplaats”. Dergelijke verblijfplaatsen zijn jaarrond beschermd en vormen de meest streng beschermde groep. Vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels zijn aangewezen in de “aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten” (Ministerie van LNV, 2009) en bestaan uit de categorieën van vogelsoorten opgenomen in onderstaande tabel.

Of voor het (buiten het broedseizoen) wegnemen van jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen een ontheffing noodzakelijk is, dient te worden vastgesteld met behulp van een zogenaamde omgevingscheck¹. Daarnaast is de noodzaak tot een ontheffing mede afhankelijk van de mogelijkheid tot het mitigeren (inclusief het aanbieden van vervangende nestgelegenheid) van negatieve effecten.

Vogels	
Categorie	Type verblijfplaatsen
Categorie 1	Vaste rust- en verblijfplaatsen; nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
Categorie 2	Nesten van koloniebroeders; nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn, of afhankelijk van bebouwing of biotoop

¹ Een deskundige dient vast te stellen of er in de omgeving voldoende gelegenheid is voor de soort om zelfstandig een vervangend nest te vinden.

Categorie 3	Honkvaste broedvogels en vogels afhankelijk van bebouwing; nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn, of afhankelijk van bebouwing of biotoop
Categorie 4	Vogels die zelf niet in staat zijn een nest te bouwen; vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen
Categorie 5	Niet jaarrond beschermd, inventarisatie gewenst; nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Eigen verantwoording

Wanneer plannen worden ontwikkeld voor ruimtelijke ingrepen of voornemens ontstaan om werkzaamheden uit te voeren, dient vooraf goed te worden beoordeeld of er mogelijke nadelige consequenties voor beschermde inheemse soorten zijn. In beginsel is daarvoor de initiatiefnemer zelf verantwoordelijk.

BIJLAGE B BESCHERMING NATUURNETWERK NEDERLAND EN WEIDEVOGELLEEFGEBIEDEN

Natuurnetwerk

De provincies hebben de verantwoordelijkheid zorg te dragen dat het NNN in stand blijft en dat de wezenlijke kenmerken en waarden niet onomkeerbaar worden aangetast. Ruimtelijke ontwikkelingen zoals bestemmingsplannen, ruimtelijke plannen en omgevingsvergunningen moeten getoetst worden aan de NNN-bepalingen op provinciaal niveau. Deze mogen niet leiden tot significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden, of tot vermindering van oppervlakte of vermindering van samenhang van de NNN-gebieden zoals art. 2.10.4 BARRO voorschrijft. Tenzij er sprake is van een afwijkingsmogelijkheid. Deze afwijkingsmogelijkheden worden in titel 3.2.4 uitvoering behandeld. Zodra men gebruikt maakt van de mogelijkheid tot afwijking van het beschermingsregime is er sprake van toetsing.

Rijksniveau

Het Rijk heeft Europese verantwoordelijkheid en dient te voldoen aan internationale verplichtingen. Zij moet er tevens op toe zien dat de provincies zich houden aan de afspraken die gesteld zijn in het Natuurpact van 2013. Door middel van voortgangsrapportages van de provincies kan het Rijk de voortgang van haar internationale verplichtingen monitoren.² Daarnaast heeft het Rijk bepalingen betreffende het NNN in het BARRO vastgelegd, deze regels dienen de bescherming van het NNN te waarborgen³.

In het Onderhandelingsakkoord decentralisatie natuur van 20 september 2011 (hierna: Natuurakkoord) hebben Rijk en provincies afgesproken dat het natuurbeheer een regionale verantwoordelijkheid wordt, dus decentralisatie naar de provincies. Dit houdt in dat het Rijk verantwoordelijk blijft voor de ambities en de kaders en de provincies moeten zorgen voor het invullen en uitvoeren van het beleid.⁴ Het akkoord voorziet in afspraken over de wijze waarop de NNN (destijds de herijkte EHS genoemd) dient te worden gerealiseerd. De bevoegdheidsverdeling is verankerd in de Wet Inrichting Landelijk gebied en de natuurwetgeving (Nu de Wet natuurbescherming). De hoofdlijnen van dit beleid en de financiering hiervan zijn vastgelegd in een Natuurpact (2013).⁵

Besluit algemene regels ruimtelijke ordening

Het BARRO dient ervoor te zorgen dat het nationaal ruimtelijk beleid geborgen blijft. Per 1 oktober 2012 heeft het BARRO de bescherming van het NNN juridisch vastgelegd.⁶ De regels uit titel 2.10 'Natuurnetwerk Nederland' van het BARRO beperken de vrijheid van initiatiefnemers ten aanzien van de inhoud van ruimtelijke plannen. Wanneer een ruimtelijk plan van de initiatiefnemer in strijd is met de NNN-bepalingen zal het BARRO hiervoor randvoorwaarden stellen of het zelfs verbieden. De provincies zijn verplicht de bepalingen van titel 2.10 door te vertalen in haar PRV.

Het BARRO dient de NNN-gebieden te beschermen. Dit betekent dat er geen toestemming mag worden verleend aan ruimtelijk die leiden tot een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken of waarden, of tot een significante vermindering van de oppervlakte van of samenhang tussen die gebieden. Echter bestaan er uitzonderingen op deze hoofdregel.

Door middel van de volgende bepalingen van het BARRO dient de instandhouding van het NNN gewaarborgd te blijven;

Titel 2.10. Natuurnetwerk Nederland

Artikel 2.10.1. (begripsbeschrijving)

1. In deze titel en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:
natuurnetwerk Nederland: stelsel van natuurgebieden van internationaal of nationaal belang dat strekt tot de veiligstelling van ecosystemen met de daarbij behorende soorten;
nieuwe bebouwing: het oprichten van bouwwerken, anders dan het vervangen van bouwwerken door bouwwerken van gelijke omvang;

2 www.groeneruimte.nl/dossiers/ehs/home.html

3 Titel 2.10 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening

4 <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur-en-biodiversiteit/documenten/richtlijnen/2011/09/21/onderhandelingsakkoord-decentralisatie-natuurbeleid>

5 <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/brieven/2013/09/18/natuurpact-ontwikkeling-en-beheer-van-natuur-in-nederland>

6 stb-2012-388

wezenlijke kenmerken en waarden: aanwezige natuurwaarden en, voor gebieden met een bestemming natuur, tevens potentiële natuurwaarden en de daarvoor vereiste bodem- en watercondities, voor zover deze natuurwaarden en condities in het licht van de internationale biodiversiteitsdoelstellingen relevant zijn.

- Deze titel is niet van toepassing op de wateren, genoemd in bijlage II, onderdeel 1, van het Waterbesluit, het Lauwersmeer, het Veerse meer, het Vuile Gat in het Haringvliet en de zeegeul naar het Haringvliet, genaamd het Slijkgat, met uitzondering van de bijbehorende uiterwaarden en de Brabantse, Dordtsche en Sliedrechtse Biesbosch.

Artikel 2.10.2. (begrenzing)

- Bij provinciale verordening worden de gebieden aangewezen die het natuurnetwerk Nederland vormen. De ligging van die gebieden wordt geometrisch vastgelegd.
- Geen onderdeel van het natuurnetwerk Nederland vormen de militaire terreinen, aangewezen bij regeling van Onze Minister in overeenstemming met Onze Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie en Onze Minister van Defensie.

Artikel 2.10.3. (wezenlijke kenmerken en waarden)

- Bij provinciale verordening worden de wezenlijke kenmerken en waarden van de gebieden, bedoeld in artikel 2.10.2, eerste lid, aangewezen.
- Bij provinciale verordening worden in het belang van de bescherming, instandhouding en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden regels gesteld omtrent de inhoud van bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen waarbij met toepassing van artikel 2.12, eerste lid, onderdeel a, onder 3°, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht van het bestemmingsplan wordt afgeweken. Bij de verordening kunnen in het hiervoor genoemde belang tevens regels worden gesteld omtrent de inhoud van omgevingsvergunningen waarbij met toepassing van artikel 2.12, eerste lid, onderdeel a, onder 2°, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht van het bestemmingsplan wordt afgeweken.

Artikel 2.10.4. (beschermingsregime)

- Bij provinciale verordening worden regels gesteld die bewerkstelligen dat een bestemmingsplan dat betrekking heeft op een gebied behorende tot het natuurnetwerk Nederland en een omgevingsvergunning waarbij met toepassing van artikel 2.12, eerste lid, onderdeel a, onder 3°, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht van het bestemmingsplan wordt afgeweken geen activiteiten mogelijk maken ten opzichte van het ten tijde van inwerkingtreding van de verordening geldende bestemmingsplan, die per saldo leiden tot een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden, of tot een significante vermindering van de oppervlakte van die gebieden, of van de samenhang tussen die gebieden, tenzij:
 - er sprake is van een groot openbaar belang,
 - er geen reële alternatieven zijn, en
 - de negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden, oppervlakte en samenhang worden beperkt en de overblijvende effecten gelijkwaardig worden gecompenseerd.
- De regels, bedoeld in het eerste lid, kunnen tevens betrekking hebben op omgevingsvergunningen waarbij met toepassing van artikel 2.12, eerste lid, onderdeel a, onder 2°, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht van het bestemmingsplan wordt afgeweken.
- Ten aanzien van bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen waarbij met toepassing van artikel 2.12, eerste lid, onderdeel a, onder 2° of 3°, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht van het bestemmingsplan wordt afgeweken die ten opzichte van het ten tijde van inwerkingtreding van de verordening geldende bestemmingsplan nieuwe bebouwing of terreinverharding binnen omheinde militaire terreinen mogelijk maken, stelt de verordening uitsluitend de voorwaarde, bedoeld in het eerste lid, onderdeel c.

Artikel 2.10.5. (wijziging van begrenzing)

De begrenzing, bedoeld in artikel 2.10.2, eerste lid, kan bij provinciale verordening worden gewijzigd:

- ten behoeve van een verbetering van de samenhang of een betere planologische inpassing van het natuurnetwerk Nederland, voor zover:
 - de wezenlijke kenmerken en waarden van het natuurnetwerk Nederland worden behouden, en
 - de oppervlakte van het natuurnetwerk Nederland ten minste gelijk blijft;
- ten behoeve van een kleinschalige ontwikkeling, voor zover:
 - de aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden en de samenhang van het natuurnetwerk Nederland beperkt is,
 - de ontwikkeling per saldo gepaard gaat met een versterking van de wezenlijke kenmerken en waarden van het natuurnetwerk Nederland, of een vergroting van de oppervlakte van het natuurnetwerk Nederland, en
 - de oppervlakte van het natuurnetwerk Nederland ten minste gelijk blijft;
- ten behoeve van de toepassing van de krachtens artikel 2.10.4, eerste lid, gestelde regels.

Ruimtelijke plannen mogen de wezenlijke kenmerken en waarden van de provincies niet significant aantasten. Voorts er getoetst wordt dient duidelijk te zijn wat de wezenlijke kenmerken en waarden per provincie zijn. De algemene beschrijving van deze term staat hierboven in het BARRO uitgewerkt. Echter dient opgemerkt te worden dat omschrijving van de provincies van de wezenlijke kenmerken en waarden niet op elkaar afgestemd zijn. Deze worden omschreven in het NBP van de provincies. In titel 3.3 worden de PRV per provincie beschreven. Hier wordt tevens verwezen naar het NBP en de wezenlijke kenmerken en waarden.

Nota Ruimte

De Nota Ruimte stelt doelen voor de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland tot en met 2020. In deze nota worden een aantal ruimtelijke afwegingskaders voor het NNN bekendgemaakt. Het betreft hier compensatie, saldobenadering en kleinschalige herbegrenzing van het NNN. Er wordt in de Nota nog geen duidelijke beschrijving of uitwerking gegeven over deze begrippen. Dit is de reden dat het Rijk en provincies ervoor hebben gekozen dit uit te werken in een beleidskader. In het beleidskader 'Spelregels EHS', zie de volgende

paragraaf, wordt invulling gegeven aan deze beschrijving en uitwerking. Het beleidskader 'Spelregels EHS' geeft dus invulling aan deze drie begrippen en geeft regels voor ruimtelijke ingrepen in het NNN.

De Nota Ruimte heeft de status van 'planologische kernbeslissing'. Dit betekent dat het een toetsingskader is voor de provinciale streekplannen. De provinciale streekplannen zijn weer het toetsingskader voor bestemmingsplannen van de gemeenten.

De Nota Ruimte is in maart 2012 vervangen door de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. Dit wordt het nieuwe beleidsstuk wat betreft bestaand en nieuw rijksbeleid wat betreft ruimtelijke ordening.⁷ Deze structuurvisie stelt dat de "Spelregels EHS" onverkort geldig blijven.

'Spelregels NNN'

In beginsel mogen geen ruimtelijke ontwikkelingen plaatsvinden wanneer dit significante effecten met zich meebrengt voor het NNN. Echter bestaan er afwijkingsmogelijkheden, deze zijn al voorzichtig besproken in de managementsamenvatting. Wanneer er sprake is van een afwijkingsmogelijkheid dan moeten hier randvoorwaarden aan gesteld worden. De voorwaarden voor saldobenadering, herbegrenzing en compensatie worden in het beleidskader "Spelregels EHS" besproken. Provincies moeten deze "Spelregels EHS" doorvertalen hun ruimtelijke verordeningen⁸. Zij zijn dus verantwoordelijk dat de afspraken worden vertaald en toegepast in de provincie. Tegen de toepassing van compensatie, saldobenadering en herbegrenzing staan bezwaar en beroep open.⁹

Wettelijke afwijkingsmogelijkheden

Onder bepaalde omstandigheden kunnen initiatiefnemers afwijken van het beschermingsregime van art. 10.2.4 BARRO. Dit kan op grond van het "Nee, tenzij-principe". Er moet dan sprake zijn van groot openbaar belang. Per provincies gelden er aparte regels wat betreft het "Nee, tenzij-principe" en kunnen dus van elkaar afwijken. Wél dienen deze in overeenstemming te zijn met het BARRO. Kunnen ruimtelijke plannen toch doorgang vinden wanneer er geen sprake is van groot openbaar belang? Ja, dat kan door middel van "saldobenadering" of "herbegrenzing" van het NNN.¹⁰

Het ruimtelijke beleid voor het NNN is gericht op behoud en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden. Het is daarom niet toegestaan ruimtelijke plannen uit te voeren wanneer dit significante effecten heeft voor de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN. Echter wanneer voldaan wordt aan de voorwaarden van het 'Nee, tenzij-principe' mag afgeweken worden van de hoofdregel en vindt er ongeacht het effect op het NNN doorgang plaats. Art. 2.10.4 BARRO geeft de juridische basis voor het 'Nee, tenzij-principe': "Bij provinciale verordening worden regels gesteld die bewerkstellingen dat een bestemmingsplan dat betrekking heeft op een gebied behorende tot het NNN [...] geen activiteiten mogelijk maken die per saldo leiden tot een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden, of tot een significante vermindering van de oppervlakte van die gebieden, of van de samenhang tussen die gebieden, tenzij:

- er sprake is van groot openbaar belang,
- er geen reële alternatieven zijn, en
- de negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden, oppervlakten en samenhang worden beperkt en de overblijvende effecten gelijkwaardig worden gecompenseerd".¹¹

Tot groot openbaar belang wordt in ieder geval gerekend de veiligheid, de drinkwatervoorziening, de plaatsing van windturbines of de plaatsing van installaties voor de winning, opslag of transport van olie en aardgas.¹²

Compensatie houdt in dat de geleden schade aan het NNN gecompenseerd moet worden. De Nota Ruimte (2006) geeft de hoofdlijnen weer van het compensatiebeginsel. Deze hoofdlijnen zijn door het Rijk en

⁷ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2012-4888.html>

⁸ Spelregels EHS, p. 16 en 41

⁹ Spelregels EHS, p. 39

¹⁰ <https://www.groeneruimte.nl/dossiers/ehs/home.html>

¹¹ Art. 2.10.4, eerste lid BARRO

¹² <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2012-388.html>

provincies uitgewerkt in een beleidskader, genaamd 'Spelregels EHS'.¹³ Deze spelregels moeten door de provincies worden uitgewerkt in de PRV.¹⁴ Wanneer de PRV geen regels stelt dient men terug te vallen op de 'Spelregels EHS'. Het is aan de initiatiefnemer om verzachtende maatregelen (mitigatie) te treffen om de nadelige effecten weg te nemen of te vermijden. Wanneer dit niet volstaat moet er gecompenseerd worden. De "Spelregels EHS" verwijst specifiek naar de Nota Ruimte. Deze stelt de volgende voorwaarden aan de compensatie:

- er mag geen nettoverlies ontstaan aan waarden als het gaat om areaal, kwaliteit en samenhang,
- de compensatie moet aansluitend of nabij het betreffende gebied plaatsvinden,
- wanneer fysieke compensatie aansluitend of in de buurt van het betreffende gebied niet mogelijk is, moet er gecompenseerd worden door middel van kwalitatief gelijkwaardige waarden of door fysieke compensatie verder weg van het betreffende gebied,
- wanneer fysieke compensatie en compensatie door kwalitatief gelijkwaardige waarden beiden onmogelijk is, moet er financieel gecompenseerd worden,
- op het moment dat er over de ingreep wordt besloten, wordt gelijktijdig over de aard, wijze en het tijdstip van de mitigatie en compensatie besloten, en
- wanneer het NNN-gebieden betreft die in relatie staan tot Natura 2000-gebieden worden strengere regels gesteld.

Indien een voorgenomen ingreep het 'nee, tenzij-principe' positief doorloopt (aan alle voorwaarden wordt voldaan) kan de ingreep plaatsvinden, mits de eventuele nadelige gevolgen worden gemitigeerd en resterende schade wordt gecompenseerd. Indien een voorgenomen ingreep niet voldoet aan de voorwaarden uit het 'nee, tenzij-principe' dan kan de ingreep niet plaatsvinden.

Externe werking

Wanneer ruimtelijke plannen uitgevoerd worden, moeten deze plannen in overeenstemming te zijn met de NNN-bepalingen (titel 2.10 Natuurnetwerk Nederland) van het BARRO en aansluitend de provinciale ruimtelijke verordeningen. Bij uitvoering van deze plannen mag geen sprake zijn van significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden. Echter wat nu als er ruimtelijke plannen uitgevoerd worden in gebieden die niet vallen onder het NNN, maar toch mogelijke significantie aantasting veroorzaken aan de NNN-gebieden? Worden deze gebieden dan ook beschermd op grond van titel 2.10 BARRO? Hieronder wordt ingegaan wat volgt uit verschillende kaders:

- **Wetgeving:** Wanneer ruimtelijke plannen in strijd zijn met wet- en regelgeving vindt in beginsel geen doorgang plaats. Het 'Nee, tenzij-principe' kan hier een uitzondering op maken en deze regels zijn van toepassing op de NNN-gebieden. De provincies zijn op grond van art. 2.10.2, eerste lid BARRO verplicht de begrenzing van de NNN-gebieden geometrisch vast te leggen. De vraag is nu of deze gebieden óók op grond van titel 2.10 Natuurnetwerk Nederland van het BARRO beschermd worden. Het BARRO spreekt niet expliciet van 'externe werking'.
- **Kamerstuk 30 825:** In kamerstuk 2012/13, 30 825, nr. 192 heeft de staatssecretaris van Economische zaken, Landbouw en Innovatie vragen beantwoord betreft de Ecologische Hoofdstructuur (hierna: EHS). Alsook over de 'externe werking'. Onder punt 11 wordt verklaard dat de EHS geen externe werking heeft. Echter wordt er wel verwezen naar de Wet ruimtelijke ordening en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. In samenhang kunnen deze twee wetten beperkingen opleggen aan activiteiten en functies in aangrenzende gronden.¹⁵
- **Jurisprudentie :** De Afdeling bestuursrechtspraak Raad van State (hierna: Afdeling) heeft zich op 16 september 2015 (ECLI:NL:RVS2015:2929) uitgesproken over deze 'externe werking'.¹⁶ Zij is tot oordeel dat art. 19 van de PRV (Noord-Holland) geen toepassing heeft op natuurgebieden buiten het NNN. Wanneer er ruimtelijke plannen uitgevoerd worden buiten het NNN-gebied kunnen deze niet in strijd zijn met art. 19 van de PRV en niet kunnen leiden tot het oordeel dat er sprake is van significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN. Echter heeft de Afdeling in haar uitspraak van 21 september 2016 (ECLI:N:RVS:2016:2508) een aanvullende uitspraak gedaan over eventuele 'externe werking'.¹⁷ Hierbij zegt ze dat het oordeel van de Afdeling in de zaak van 16 september 2015 (ECLI:NL:RVS:2015:2929) niet betekent dat initiatiefnemers

¹³ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/brochures/2007/07/01/spelregels-ehs-beleidskader-voor-compensatiebeginsel-ehs-saldobenadering-en-herbegrenzen-ehs>

¹⁴ Spelregels EHS, p. 39

¹⁵ kamerstuk 2012/13, 30 825, nr. 192, p. 5

¹⁶ RvS 16 september 2015, ECLI:NL:RVS2015:2929

¹⁷ RvS 21 september ECLI:NL:RVS:2016:2508

(in geding: raad van de gemeente Amsterdam) bij het vaststellen van ruimtelijke plannen geen rekening hoeven te houden met omliggende natuurgebieden van het NNN. De raad dient in haar overweging tevens rekening te houden met eventuele gevolgen van ruimtelijke plannen die onaanvaardbaar voor de omgeving zijn.

Uit bovenstaande kan men het volgende concluderen; ook al hebben sommige provincies de “externe werking” niet expliciet in de verordening opgenomen, dit niet betekent dat initiatiefnemers geen rekening hoeven te houden met omliggende natuurgebieden van het NNN. Er dient bij een toetsing, ongeacht of er wel of geen sprake is van externe werking, altijd het effect op het NNN in beeld gebracht te worden. Wanneer de provincie niet uitgaat van externe werking hoeven de bepalingen van het NNN niet getoetst te worden.

Provinciale Ruimtelijke Verordening

In artikel 19 van de Provinciale Ruimtelijke Verordening Noord-Holland (hierna: verordening) geeft de provincie invulling aan de verplichtingen die op rijksniveau zijn gesteld. Art. 19, eerste lid sub c RV verbiedt dat een bestemmingplan bestemmingen bevat die omzetting naar natuurfunctie onomkeerbaar maakt en zo de wezenlijk kenmerken en waarden aantast. Tevens dient het bestemmingsplan de ruimtelijke kwaliteitseisen van art. 15 verordening in acht te nemen.

Verder moet het bestemmingsplan in haar toelichting de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN of de EVZ omschrijven. Daarbij moet worden toegelicht hoe deze worden beschermd en hoe negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden worden voorkomen (art. 19, tweede lid verordening).

Nee, tenzij

Op grond van art. 19, derde lid sub a verordening kan een bestemmingsplan voorzien in nieuwe activiteiten dan wel een wijziging van bestaande activiteiten wanneer er sprake is van;

1. groot openbaar belang,
2. geen reële alternatieven zijn, en
3. negatieve effecten waar mogelijk worden beperkt en de overblijvende effecten worden gecompenseerd.

Wanneer van bovenstaande sprake is, dient het bestemmingsplan te voldoen aan de ruimtelijke kwaliteitseisen als bedoeld in art. 15 verordening en is een bestemmingsplan in overeenstemming met het gestelde in art 5a of 5c verordening.

Wanneer een bestemmingsplan in landelijk gebied voorziet in een nieuwe stedelijke ontwikkeling dient het te voldoen aan de uitgangspunten zoals vermeld in de leidraad Landschap en Cultuurhistorie (PS d.d. 21 juni 2010) ten aanzien van (art. 15 en 5a verordening);

- a. de kernkwaliteiten kan de verschillende landschapstypen en aardkundige waarden als bedoeld in art. 8 RV,
- b. de kernkwaliteiten van de bestaande dorpsstructuur waaraan wordt gebouwd,
- c. de openheid van het landschap daarbij inbegrepen stilte en duisternis,
- d. de historische structuurlijnen,
- e. cultuurhistorische objecten.

In de toelichting van het bestemmingsplan wordt aangegeven in welke mate ten aanzien van de hier bovenstaande functies rekening gehouden is met;

- a. de ontwikkelingsgeschiedenis van het landschap,
- b. de ordeningsprincipes van het landschap,
- c. de bebouwingskarakteristieken ter plaatse,
- d. de inpassing van de nieuwe functies in de bredere omgeving,
- e. de bestaande kwaliteiten van het gebied als hiervoor bedoeld en de maatregelen die nodig zijn om negatieve effecten op de kwaliteiten op te heffen in relatie tot de nieuwe functies.

Een bestemmingsplan kan uitsluitend voorzien in een nieuwe stedelijke ontwikkeling als deze ontwikkeling in overeenstemming is met de binnen de regio gemaakte schriftelijke afspraken (art. 5a verordening).

Een bestemmingsplan maakt kleinschalige ontwikkelingen buiten bestaand stedelijk gebied alleen dan mogelijk binnen een bestaand bouwblok dat al voorziet in een stedelijke functie. Het aantal woningen mag

hierbij niet toenemen. Echter is bebouwing buiten het bestaande woonblok toch mogelijk wanneer het bebouwd oppervlak niet wordt vergroot. Tevens kan afgeweken worden van het verbod wanneer een bestemmingsplan voorziet in een kleinschalige ontwikkeling buiten bestaand stedelijk gebied indien dit op grond van een ander artikel van deze RV is toegestaan (art. 5c verordening).

Compensatie

Wanneer er sprake is compensatie dient in het bestemmingsplan te worden opgenomen op welke wijze schade aan het NNN zoveel mogelijk wordt voorkomen en hoe de resterende schade wordt gecompenseerd. Tevens dient in het bestemmingsplan vermeld te worden hoe bovenstaande compensatie uitgevoerd wordt en geborgd blijft (art. 19 lid 3 tot en met 5 verordening). GS stellen nadere regels wat betreft compensatie (art. 19 lid 8, sub b verordening).

GS hebben regels gesteld betreffende natuurcompensatie in de Uitvoeringsregeling natuurcompensatie Noord-Holland (hierna: Urn). Deze zijn hieronder uitgewerkt.

Wanneer de "Nee, tenzij-toets" wordt doorstaan en nieuwe ruimtelijke plannen of wijzigingen van bestaande plannen worden gerealiseerd moet er gecompenseerd worden. Het bestemmingsplan maakt mogelijk dat de initiatiefnemer fysieke maatregelen neemt om de aantasting van het NNN-gebied of een EVZ te compenseren. Wanneer het bestemmingsplan dit niet mogelijk kan maken, moet in de toelichting van het plan blijken wanneer en hoe fysieke compensatie planologisch wordt geregeld. Wanneer fysieke compensatie niet mogelijk is of wanneer het aangetaste gebied niet groter is dan 3 hectare bepaalt het bestemmingsplan dat de initiatiefnemer een financiële bijdrage levert aan de provincie Noord-Holland. Bij saldobenadering komt dit niet ter sprake (art. 1 Urn). De regels zijn als volgt:

- Fysieke maatregelen ter compensatie;
 - vinden plaats in nog niet gerealiseerde delen van het NNN of EVZ, of aansluitend aan het NNN,
 - vinden plaats in de nabijheid van het aangetaste gebied, tenzij aantoonbaar niet mogelijk,
 - vinden plaats in een gebied dat minimaal gelijk is aan oppervlakte van het aangetaste gebied,
 - dienen de aangetaste kenmerken en waarden te compenseren,
 - dienen ten minste de inrichting van het gebied ten behoeve van de ontwikkeling van de gewenste natuur en ontwikkelingsbeheer van die natuur van een duur van tenminste 5 jaar, en in geval van bos 10 jaar, te omvatten.
- Het compensatieplan moet voldoen aan de volgende eisen (art. 4 Urn):
 - een kaart waarop de locatie van de fysieke maatregelen plaatsvinden,
 - de fysieke maatregelen zijn concreet beschreven,
 - op welke momenten GS de voortgang kan beoordelen,
 - het plan bevat een tijdschema voor realisatie van de compensatie waaruit blijkt dat deze binnen twee jaar gerealiseerd wordt.
 - Het plan beschrijft het jaarlijkse beheer van het gebied en de voorwaarden waaraan een beheerder moet voldoen.
- Het bestemmingsplan bevat een compensatieovereenkomst tussen de initiatiefnemer en de provincie (art. 1 Urn). Is deze compensatieovereenkomst is ten minste opgenomen:
 - de rollen en verantwoordelijkheden van partijen,
 - een financiële onderbouwing waaruit blijkt dat fysieke compensatie is veiliggesteld en ook daadwerkelijk door de initiatiefnemer wordt betaald,
 - de termijn van realisatie,
 - een boeteclausule bij het niet, niet tijdig of onvolledig uitvoeren van de compensatie (ingebrekestelling is niet nodig en is ten minste gelijk aan 150 % van alle directe en indirecte kosten (art. 5, derde en vierde lid Urn),
 - de verplichting om te melden wanneer de compensatiemaatregelen starten, en
 - de verplichting om GS jaarlijks te informeren over de voortgang.
- Een financiële bijdrage bevat de volgende kostenelementen (art. 6 Urn);
 - kosten voor de aanschaf van de vervangende grond,
 - kosten voor de basisinrichting,
 - kosten voor de ontwikkelingstijd, en

kosten voor de planontwikkeling en planuitvoering.

COLOFON

QUICKSCAN ECOLOGIE
BESCHERMDE SOORTEN EN NATUURNETWERK NEDERLAND
HERONTWIKKELING KROMMENIE

AUTEUR

Jasper Osterthun

ONZE REFERENTIE

083704063 A

DATUM

4 december 2018

Arcadis Nederland B.V.

Postbus 1018
5200 BA 's-Hertogenbosch
Nederland
+31 (0)88 4261 261

www.arcadis.com